

ÜMUMMİLLİ LİDER
HEYDƏR ƏLİYEVİN

**MİLLİ-MƏNƏVİ
DƏYƏRLƏRİMİZLƏ
BAĞLI FİKİRLƏRİ**

**ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR
ƏLİYEVİN MİLLİ-MƏNƏVİ
DƏYƏRLƏRİMİZLƏ BAĞLI
FİKİRLƏRİ**

Azərbaycan milli
kitabxanası

Bakı-2018

MƏNƏVİ DƏYƏRLƏRİN
TƏBLİĞİ FONDU

*“Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərinə sadıq olacağıma,
onları ümumbəşəri dəyərlərlə zənginləşdirəcəyimə və inkişaf
etdirəcəyimə and içirəm!”*

HEYDƏR ƏLİYEV

Tərtibçi: **Cahandar Əlifzadə**
Dizayn: **Raman Dadaşov**

MİLLİ-MƏNƏVİ DƏYƏRLƏRİMİZ

Bizim ənənələrimiz, mənəvi, milli, dini dəyərlərimiz ölməzdir və bundan sonra da yaşayacaqdır. Biz, bizim nəsil, hamımız birlikdə - indi yaşayan insanlar xoşbəxtdirlər ki, bu günə gəlib çatmışıq, bizim müstəqil ölkəmiz, müstəqil dövlətimiz var, öz taleyimizin sahibiyik, dini, mənəvi, milli adət-ənənələrimizi bərpa etmişik və daha da geniş təbliğ edirik.

*Qurban bayramı münasibətilə Mirmövsüm ağanın
ziyərətghında keçirilən görüşdə nitqindən
8 aprel 1998-ci il*

Yaşadığımız dövrün mürəkkəb və ziddiyyətli xarakteri dini-mənəvi dəyərlər məsələsinə münasibətdə dəqiq, aydın və perspektivli bir mövqeyin işlənilib hazırlanmasını aktuallaşdırır. Bu mövqe xalqlarımızın əsrlər boyu yaratmış olduğu zəngin mədəni və dini-mənəvi irsdən bəhrələnməklə yanaşı, zamanın ruhu və tələbləri ilə səsleşən prinsipləri özündə əks etdirməlidir.

*“Müasirlik və dini-mənəvi dəyərlər” mövzusunda
beynəlxalq konfrans iştirakçılarına müraciətindən
2 sentyabr 1998-ci il*

Biz dünyəvi dövlət quraraq, eyni zamanda, imkan verə bilmərik ki, milli-mənəvi dəyərlərimiz tapdalansın və millətimizə, milli-mənəvi dəyərlərimizə yabançı olan hansısa dəyərlər tətbiq olunsun. Təəssüf olsun ki, gənclər arasında belə işlər görməyə çalışan qüvvələr də vardır.

*Türkiyənin Dini İşlər İdarəsinin rəisi Mehmet Nuri
Yılmazı qəbul edərkən söhbətindən
Prezident sarayı, 22 iyul 2002-ci il*

Müstəqilliyimizi daimi etmək, ərazilərimizi bütün təcavüzlərdən – bugünkü və gələcək təcavüzlərdən qorumaq üçün cəmiyyətimizə, xalqımıza, ölkəmizə milli birlik, mənəvi həmrəylik, vətəndaş həmrəyliyi lazımdır.

*“Demokratik cəmiyyətdə dinin və əqidənin rolu: terrorizm və ekstremizmə qarşı mübarizə yollarının araşdırılması” mövzusunda beynəlxalq konfransdakı nitqindən
Gülüstan sarayı, 10 oktyabr 2002-ci il*

Şəhidlər vermişik, Azərbaycanın qəhrəman övladları Vətənimizin, torpağımızın müdafiəsi yolunda özlərini qurban veriblər. Onlar əbədiyyətə qovuşublar. Onlar milli-mənəvi dəyərlərimizə sadıq qalaraq, həyatlarını qurban verərək özlərinə behiştə daim yer tapıblar.

*“Demokratik cəmiyyətdə dinin və əqidənin rolu: terrorizm və ekstremizmə qarşı mübarizə yollarının araşdırılması” mövzusunda beynəlxalq konfransdakı nitqindən
Gülüstan sarayı, 10 oktyabr 2002-ci il*

Ermənistanın təcavüzü nəticəsində, məhz bizim içimizdə olan ayrı-ayrı qüvvələrin məsləkimizə, mənəviyyatımıza və milli dəyərlərimizə, ruhumuza xəyanət etdiklərinə görə biz itkilər vermişik, böyük çətinliklərlə qarşılaşmışıq, torpaqlarımızın bir qismi işğal olunubdur, qəsbkar Ermənistan silahlı qüvvələrinin tapdağı altındadır. İşğal olunmuş torpaqlarda Azərbaycan xalqının varidatı viran olub, dağılıb, bizə böyük zərbələr dəyibdir. İşğal edilmiş torpaqlarımızda milli abidələrimiz, islam abidələri, müqəddəs məbədlərimiz, qəbirlərimiz, ocaqlarımız dağıdılıbdır, viran olunubdur. Bunlar xalqımıza vurulan böyük mənəvi zərbələrdir.

“Demokratik cəmiyyətdə dinin və əqidənin rolu: terrorizmə və ekstremizmə qarşı mübarizə yollarının araşdırılması” mövzusunda beynəlxalq konfransdakı nitqindən
Gülüstan sarayı, 10 oktyabr 2002-ci il

TOLERANTLIQ

Tolerantlıq geniş anlayışdır. O, təkəcə dinlərin bir-birinə dözümlülüyü deyil, həm də bir-birinin adətlərinə, mənəviyyatına dözümlülük, mədəniyyətlərə dözümlülük deməkdir.

*Azərbaycandakı dini konfessiyaların
başçıları ilə görüşdəki söhbətindən
Prezident sarayı, 16 noyabr 1999-cu il*

Azərbaycanda tolerantlıq, dözümlülük və qarşılıqlı hörmət şəraitində yaşayan bütün xalqlar bir-birinin sevincinə də, dərbinə də həmişə şərik olmuşlar.

*Azərbaycanın yəhudi icmasına müraciətindən
Bakı şəhəri, 1 may 2000-ci il*

Əsrlər boyu Azərbaycanda İslam, Yəhudi və Xristian dinləri yanaşı mövcud olaraq insanlar arasında sülh və əmin-amanlıq, mehriban dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin yaranmasında əvəzsiz rol oynamışdır. Azərbaycan xalqına xas olan insanpərvərlik və tolerantlıq kimi yüksək mənəvi keyfiyyətlər tarixən Azərbaycanda milli-irqi ayrı-seçkilik, dini dözümsüzlük zəminində humanizmə zidd halların baş verməsini istisna etmişdir.

Azərbaycan xristianlarına təbrik məktubundan
Bakı şəhəri, 6 yanvar 2000-ci il

Dilindən, dinindən, etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün vətəndaşların mehriban dostluq və qardaşlıq şəraitində yaşadığı müstəqil Azərbaycan Respublikasında hökm sürən tolerantlıq, konfessiyaların azad fəaliyyəti, dini bayram və mərasimlərini sərbəst şəkildə qeyd etməsi günümüzün gerçəkliyidir.

Azərbaycan xristianlarına təbrik məktubundan
Bakı şəhəri, 29 aprel 2000-ci il

Azərbaycanda tolerantlıq, dözümlülük və qarşılıqlı hörmət şəraitində yaşayan bütün xalqlar bir-birinin sevincinə də, dərdinə də həmişə şərik olmuşlar. Yəhudi həmvətənlərimiz də Azərbaycanın müxtəlif konfessiyalara mənsub olan digər vətəndaşları kimi, ölkəmizdə bütün hüquqlara və azadlıqlara tam malikdirlər.

*Azərbaycanın yəhudi icmasına təbrik məktubundan
Bakı şəhəri, 1 may 2000-ci il*

Yüksək tolerantlıq, milli dözümlülük və humanizm ilə səciyyələnən azərbaycanlı mentalitetinə yad olan irqi, milli, dini ayrı-seçkilik, o cümlədən antisemitizm halları tarixən Azərbaycanda mövcud olmamış, burada məskunlaşan hər bir xalq etnik özünəməxsusluğunu, milli adət-ənənələrini qoruyub saxlamışdır.

*“Qafqazın Dağ Yəhudiləri” Beynəlxalq
Elmi Simpoziumuna müraciətdən
Bakı şəhəri, 22 aprel 2001-ci il*

Azərbaycan milli
kitabxanası

Arif-314246

Müxtəlif konfessiyalar arasında dostluq və əməkdaşlıq ab-havasının həmişə hökm sürdüyü ölkəmizdə dini dözümlülük və tolerantlıq artıq xalqımızın mənəvi məniyini səciyyələndirən tarixi ənənəyə, bir həyat tərzinə çevrilmişdir.

*Azərbaycanın Pravoslav icmasına təbrik məktubundan
Bakı şəhəri, 5 yanvar 2002-ci il*

Yüksək tolerantlıq ilk növbədə yüksək mədəniyyətin təzahürüdür. İnsanlarda belə bir mədəniyyətin formalaşdırılmasını uşaqlıq illərindən başlamaq lazımdır. Ölkəmizdə yetişməkdə olan nəslin təhsillənməsində müasir elmi-pedaqoji konsepsiyalar daxilində biz ünsiyyət mədəniyyətini, dini dözümlülük və əməkdaşlıq mədəniyyətini formalaşdırmağa cəhd göstəririk və ümumən desək, buna nail oluruq.

*“Demokratik cəmiyyətdə dinin və əqidənin rolu: terrorizmə
və ekstremizmə qarşı mübarizə yollarının araşdırılması”
mövzusunda beynəlxalq konfransdakı nitqindən
Gülüstan sarayı, 10 oktyabr 2002-ci il*

Bu müqəddəs gün (Milad bayramı) hamımızı sülhə, əmin-amanlığa, başqa dinlərə münasibətdə dözümlü olmağa çağırır. Bu gün həm xristian pravoslavlar, həm də Azərbaycanda hamı üçün eyni dərəcədə müqəddəs və xoş gündür.

*Milad bayramı münasibətilə Bakıdakı Kamera Musiqisi Salonunda keçirilən mərasimdə respublikanın pravoslav xristianlarına müraciətindən
7 yanvar 1995-ci il*

İslamın müqəddəs kitabı Qurani-Kərimin surələrindən biri xristianlığa, İsa Məsihaya həsr edilmişdir. Başqa sözlə, bizim tarixi köklərimiz dərinlərə gedib çıxır, dostluğumuz və qardaşlığımız hələ dinlərimizin meydana gəldiyi vaxtdan başlayır. Biz də buna sadıq olmalıyıq.

*Milad bayramı münasibətilə Bakıdakı Kamera Musiqisi Salonunda keçirilən mərasimdə respublikanın pravoslav xristianlarına müraciətindən
7 yanvar 1995-ci il*

Dini etiqadından, dilindən, milli mənsubiyyətindən asılı olmayaraq ölkəmizin bütün vətəndaşları hüquqi, demokratik cəmiyyət quruculuğunda və Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsində yaxından iştirak edirlər.

Azərbaycanın pravoslav xristianlarına müraciətindən

5 yanvar 1996-cı il

Xalqımız əsrlər boyu çox böyük sınaqlarla üzləşərək, şərəfli yol keçibdir. Ancaq tarix boyu qurbanlar da veribdir. Verdiyimiz o qurbanlar da bizim dinimizə, məsləkimizə, mənəviyyətimizə olan sadıqlığımızın təzahürüdür, nümunəsidir.

Məhəmməd salavatullahə peyğəmbərlik verilən gün

münasibətilə keçirilən mərasimdə nitqindən

Təzəpir məscidi, 9 dekabr 1996-cı il

Azərbaycanda yəhudilər də çox qədim dövrdən indiyədək yaşamışlar və yaşayırlar. Onlar Azərbaycanın vətəndaşlarıdır və Azərbaycan onlar üçün doğma vətəndir.

*ABŞ-dakı Yəhudi Təşkilatları Prezidentlərinin Konfransı Təşkilatı
adından Azərbaycan Respublikası Prezidentinin şərəfinə
rəsmi qəbuldakı çıxışından
Nyu-York, "Qrand hyyatt" oteli, 28 iyul 1997-ci il*

İnsanlar hansı dinə, hansı mədəniyyətə mənsubluğundan asılı olmayaraq, bütün başqa mədəniyyətlərə, dinlərə, mənəvi dəyərlərə də hörmət etməli, o dinlərin bəzən kiməsə xoş gəlməyən adət-ənənələrinə dözümlü olmalıdırlar. Dini nöqteyi-nəzərdən ədavət, münaqişə, müharibə yolverilməzdir.

*"İslam Sivilizasiyası Qafqazda" mövzusunda
beynəlxalq simpoziumdakı nitqindən
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası,
9 dekabr 1998-ci il*

Biz Azərbaycanda öz milli-mənəvi dəyərlərimizə söykənərək, eyni zamanda xalqımızın elminin, mədəniyyətinin inkişafına, milli-mənəvi dəyərlərin ümumbəşəri dəyərlərlə zənginləşməsinə və vəhdətinə xüsusi əhəmiyyət veririk.

*“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda
beynəlxalq simpoziumdakı nitqindən
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası,
9 dekabr 1998-ci il*

Azərbaycan xalqı özlüyündə, təbiətinə görə, öz xarakterinə görə yüksək tolerantlıq hissinə malikdir. Azərbaycan əhalisinin çox hissəsinin etiqad etdiyi müsəlman dinində, onun kökündə də tolerantlıq var.

*Azərbaycandakı dini konfessiyaların
başçıları ilə görüşdəki söhbətindən
Prezident sarayı, 16 noyabr 1999-cu il*

Azərbaycanda mövcud olan millətlərarası, dinlərarası, etnik vəziyyət yüksək qiymətə layiqdir. Bu, hamının – həm azərbaycanlıların, həm rusların, həm ukraynalıların, həm yəhudilərin digər millətlərdən olan insanların, o cümlədən bizim dini konfessiyaların – Azərbaycanda başlıca dinimiz olan İslam dininin, xristian-pravoslav, yəhudi dinlərinin səyləri ilə əldə edilmişdir.

*Azərbaycandakı dini konfessiyaların
başçıları ilə görüşdəki söhbətindən
Prezident sarayı, 16 noyabr 1999-cu il*

Bizim nəinki əldə olunmuş nailiyyətləri möhkəmləndirməyə, həm də daha çox iş görməyə və bütün dünyaya nümayiş etdirməyə imkanımız var ki, əhalisinin əksəriyyəti baxımından müsəlman ölkəsi olan Azərbaycanda həqiqətən demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət qurulur, burada dünyəvi cəmiyyət artıq formalaşmışdır, tolerantlıq prinsipi nəinki mövcuddur, həm də hakim mövqə tutur.

*Azərbaycandakı dini konfessiyaların
başçıları ilə görüşdəki söhbətindən
Prezident sarayı, 16 noyabr 1999-cu il*

Demokratikləşmənin ən vacib prinsiplərindən biri milli mənsubiyyətin-dən, dilindən, dərisinin rəngindən, dini etiqadından asılı olmayaraq, hamının hüquq bərabərliyi prinsipidir. Azərbaycanda bu azadlıqların hamısı verilmiş-dir.

*Ümumrusiya “Rifah” İctimai-Siyasi Hərəkətinin
nümayəndə heyəti ilə görüşdəki söhbətindən
Prezident sarayı, 21 iyul 2000-ci il*

Azərbaycanda üç konfessiya – müsəlman, xristian və yəhudi konfessi-yaları var. Onlar tamamilə sərbəst şəkildə, müstəqil fəaliyyət göstərirlər və çox xoşdur ki, müsəlman, xristian və yəhudi konfessiyaları arasında sıx qar-şılıqlı əlaqə var.

*Ümumrusiya “Rifah” İctimai-Siyasi Hərəkətinin
nümayəndə heyəti ilə görüşdəki söhbətindən
Prezident sarayı, 21 iyul 2000-ci il*

Azərbaycan xalqı özünəməxsus və nadir bir mədəniyyət yaratmışdır. Bu mədəniyyətin əsasında müsəlman və xristian sivilizasiyalarının sintezi dayanır. Orta əsrlərdən etibarən Azərbaycan mədəniyyəti Şərqlə Qərblə, müsəlman və xristian dünyaları arasında bir körpü olmuşdur. Zəngin müsəlman sivilizasiyasının nailiyyətləri bir sıra hallarda Azərbaycan alimlərinin, fikir adamlarının səyi nəticəsində Qərbin və bütün insanlığın mənəvi sərvətinə çevrilmiş, Qərb dəyərləri isə İslam dünyasında yayılmışdır.

*Roma Papası II İohann Pavelin Azərbaycanın din, elm və incəsənət xadimləri ilə görüşündəki nitqindən
Prezident sarayı, 22 may 2002-ci il*

Azərbaycan öz geosiyasi mövqeyinə, etnik və dini mənzərəsinin rəngarəngliyinə görə Qafqazın, bəlkə də dünyanın unikal guşələrindən biridir. Məhz burada – Avropa ilə Asiyanın qovuşuğunda, Böyük İpək Yolunun üstündə yerləşən Azərbaycanda zərdüştlük, atəşpərəstlik kimi qədim dini inanclar öz izlərini qoymuş, İslam, Xristian və Yəhudi dinləri əsrlər boyu dialoq və qarşılıqlı anlaşma mühitində dinc yanaşı yaşamış və gördüyümüz kimi, indi də yaşamaqdadır.

*“Demokratik cəmiyyətdə dinin və əqidənin rolu: terrorizmə və ekstremizmə qarşı mübarizə yollarının araşdırılması” mövzusunda beynəlxalq konfransdakı nitqindən
Gülüstan sarayı, 10 oktyabr 2002-ci il*

Bütün insanların gələcəyi naminə, bəşər sivilizasiyasının gələcəyi naminə biz hamımız mədəniyyətlərin və dinlərin qarşılıqlı dialoqunda ümumi dil taparaq ekstremizmə, terrorizmə, təcavüzkar separatçılığa dəstək verən qara, şər, pozucu qüvvələrin niyyətlərini puça çıxara bilərik. Bu çətin, lakin şərəfli yolda sizin hamınıza uğurlar diləyirəm.

*“Demokratik cəmiyyətdə dinin və əqidənin rolu: terrorizmə və ekstremizmə qarşı mübarizə yollarının araşdırılması”
mövzusunda beynəlxalq konfransdakı nitqindən
Gülüstan sarayı, 10 oktyabr 2002-ci il*

DÖVLƏT-DİN MÜNASİBƏTLƏRİ

...Demokratik sivilizasiyalı cəmiyyətdə insan hüquqlarının qorunması dövlətin əsas vəzifələrindən biridir. Əmin ola bilərsiniz ki, bu yüksək vəzifədə mən həmin sahəni daim diqqət mərkəzində saxlayacağam və insan hüquqlarının qorunması üçün bütün təminatları yaradacağam. Bir sözlə, cəmiyyətimizdə insanın tam azad olması üçün şərait yaradılacaqdır. Bu baxımdan həyatımızın indiki mərhələsində vicdan azadlığı məsələsi də mühüm yer tutur. Xalqımız öz dininə qayıtdı. İslam dini dünyada öz tarixi yerini tutmuşdur. Xalqımızın mənəviyyatına, elminə, qüdrətinə, zəkasına islam dininin böyük təsiri olmuşdur. Milli ənənələrimiz, mədəniyyətimiz bir çox hallarda islam dini vasitəsilə nəsilədən nəsilə keçib, indi böyük milli sərvətimiz kimi bugünkü nəsillərə çatmışdır. Azərbaycanda islam dininə insanların sərbəst etiqad etməsi üçün bütün şərait yaradılmış və bundan sonra da yaradılacaqdır. Güman edirik ki, bizim dinimiz respublikanın bu ağır dövründə vətəndaş həmrəyliyinin, vətəndaş birliyinin yaranması üçün çox böyük fəaliyyət göstərəcəkdir.

Azərbaycan çoxmillətli respublikadır. Bu, respublikanın səciyyəvi cəhətidir. Bunun böyük tarixi var və bu tarixlə, respublikanın bu ictimai-siyasi mənzərəsi ilə biz fəxr edirik. Respublikamızda bütün vətəndaşlar dini və milli mənsubiyyətindən asılı olmayaraq eyni hüquqa malikdirlər və bundan sonra da bütün vətəndaşların bərabər hüquqla Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında iştirak etməsi üçün imkanlar yaradılacaqdır.

Bu gün bizim islam dininin, Qafqaz müsəlmanlarının rəhbəri, xristian dininin, yəhudi dininin nümayəndələri məni bu vəzifəyə gəlmək münasibətilə təbrik etdilər. Mən onlara öz minnətdarlığımı bildirirəm və əmin etmək istəyirəm ki, Azərbaycanda bütün millət- lərin, bütün dinlərin bərabər hüquqla yaşaması üçün bütün şərait yaradılacaqdır...

*Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin
andicmə mərasimində nitqindən*

10 oktyabr 1993-cü il

Azərbaycan onun ərazisində yaşayan bütün xalqların doğma Vətənidir. Dinindən, dilindən, irqindən asılı olmayaraq hər bir Azərbaycan vətəndaşı Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, Azərbaycanın dövlətçiliyini, Azərbaycanın müstəqilliyini qorumalıdır.

*Peyğəmbər əleyhissəlamın Mövludu günü münasibətilə
Təzəpir məscidindəki çıxışından
5 sentyabr 1993-cü il*

Azərbaycan müstəqil, demokratiya prinsiplərinə mənsub olan bir dövlət kimi öz ərazisində yaşayan bütün xalqlara, bütün millətlərə dilindən, dinindən, irqindən, siyasi mənsubiyyətindən asılı olmayaraq azadlıq, hürrüyyət imkanları verir. Hər bir şəxs hürrdür, azaddır, öz amallarını, öz fikirlərini həyata keçirə bilər. Ona görə də bizim Qurani-Kərim bunu göstərir və biz bu yolla gedirik ki, İslam dini başqa dinlərə həmişə hüsn-rəğbətlə yanaşmış, heç vaxt başqa dinlərin ehkamlarına qarşı olmayıb və dinlərə mənsub adamlarla dostluq və qardaşlıq əlaqələri yaratmağa çalışmışdır.

*Peyğəmbər əleyhissəlamın Mövludu günü
münasibətilə Təzəpir məscidindəki çıxışından
5 sentyabr 1993-cü il*

Ölkəmiz demokratiya yolu ilə gedir. Bizim dövlətimiz, ölkəmiz öz milli, mənəvi, dini dayaqları üzərində qurulub və bundan sonra da yaşayacaqdır. Amma bunların hamısını təmin etmək üçün gərək hər bir vətəndaşımız öz vətəndaşlıq borcunu yerinə yetirsin, öz vətəndaşlıq məsuliyyətini dərk etsin.

“Demokratik cəmiyyətdə dinin və əqidənin rolu: terrorizmə və ekstremizmə qarşı mübarizə yollarının araşdırılması” mövzusunda beynəlxalq konfransdakı nitqindən

Gülüstan sarayı, 10 oktyabr 2002-ci il

Biz nə qədər bir olsaq, bir-birimizin əllərindən nə qədər möhkəm tutsaq, bir-birimizə nə qədər yaxın olsaq, müstəqil Azərbaycanın yaşamasına o qədər çox nail olacaq, xalqımız onun başına gələn bugünkü bələlərdən xilas olacaq, torpaqlarımız Ermənistanın işğalından azad olacaq, Azərbaycanda əsrlərdən-əsrlərə keçmiş milli-mənəvi dəyərlərimiz möhkəmlənəcək, daha dərin kök salacaq, inkişaf edəcək və Azərbaycan xalqı dünya xalqları içərisində ləyaqətli səviyyəyə qalxacaqdır.

“Demokratik cəmiyyətdə dinin və əqidənin rolu: terrorizmə və ekstremizmə qarşı mübarizə yollarının araşdırılması” mövzusunda beynəlxalq konfransdakı nitqindən

Gülüstan sarayı, 10 oktyabr 2002-ci il

Vicdan azadlığı, dini etiqad sərbəstliyi cəmiyyətimizin mənəvi sərvətlərindəndir. Müstəqil, demokratik respublikamızda bütün konfessiyalar cəmiyyətdə əxlaqi dəyərlərin, əmin-amanlığın, dostluğun və vətəndaş həmrəyliyi bərqərar olması, insanların ilahi kəlama tapınması üçün öz nəcib vəzifələrini həyata keçirirlər.

*“Demokratik cəmiyyətdə dinin və əqidənin rolu: terrorizmə və ekstremizmə qarşı mübarizə yollarının araşdırılması” mövzusunda beynəlxalq konfransdakı nitqindən
Gülüstan sarayı, 10 oktyabr 2002-ci il*

Xalqımızın tam əksəriyyəti, millətimizin, respublikamızın vətəndaşlarının tam əksər hissəsi Azərbaycanın bu doğru, düzgün yolunu, dövlətçilik, müstəqillik prinsiplərimizə, yüksək milli-mənəvi, dini amallarımıza uyğun olan bu yolu bəyənir, dəstəkləyir və bu yolda hamımızın bir yerdə getməsi üçün əlindən gələni edir.

*“Demokratik cəmiyyətdə dinin və əqidənin rolu: terrorizmə və ekstremizmə qarşı mübarizə yollarının araşdırılması” mövzusunda beynəlxalq konfransdakı nitqindən
Gülüstan sarayı, 10 oktyabr 2002-ci il*

İslam dini başqa dinlərə qarşı heç vaxt düşmən olmamışdır. Çünki bu dinlərin hamısı Allahdan gəlir. Azərbaycanda da müsəlmanlarla yanaşı, başqa dinlərə etiqad edən adamlar da yaşayır. Onlar da Azərbaycanın bərabərhüquqlu vətəndaşlarıdır. Çalışmalıyıq ki, dini, milli mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, Azərbaycanın bütün vətəndaşları eynihüquqlu olsunlar və onların hamısının birliyini, vəhdətini təşkil edək. Bu da Allah-təalanın buyuruğu, bizim yolumuzdur.

*Mövlud bayramı münasibətilə Bakıda Təzəpir məscidində
təntənəli mərasimdəki çıxışından
26 avqust 1994-cü il*

Din xadimlərimiz, Həccə getmiş adamlarımız gərək xalqımızı, xüsusən gənclərimizi Vətənə sədaqət, vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etsinlər, onları Vətəni qorumaq üçün hazırlasınlar.

*Zəvvarların Həcc ziyarətindən qayıtması
münasibətilə keçirilən mərasimdəki nitqindən
20 may 1995-ci il*

Mənəviyyatca saf insanlar, dinə xidmət edən adamlar İslam dininin hər bir şəxs üçün, hər bir fərd üçün nə qədər gözəl töhfə verdiyini anlatmalı, onları mənəvi saflığa dəvət etməli və buna nail olmalıdırlar.

*Zəvvarların Həcc ziyarətindən qayıtması münasibətilə
keçirilən mərasimdəki nitqindən
20 may 1995-ci il*

Din vasitəsilə bizim ölkəyə haradansa kənardan kiminsə təsir etməsinə yol vermək olmaz. Dindən ancaq xeyirxahlıq, insanları ağır vəziyyətdən çıxarmaq, onları mənəvi saflığa yönəltmək üçün istifadə etmək lazımdır.

*Zəvvarların Həcc ziyarətindən qayıtması
münasibətilə keçirilən mərasimdəki nitqindən
20 may 1995-ci il*

Bu Məhərrəmlik ayında, xüsusən son günlərdə dinimizə itaət, etiqad, məscidlərdə, o cümlədən bu gün Təzəpir məscidində keçirilən mərasim onu göstərir ki, müstəqil dövlətimizdə din azaddır və hər kəs öz vicdanının hökmünü, istəyini ifadə edə bilər. Xalqımızın belə azad, sərbəst şəraitdə yaşaması bizim üçün böyük əsasdır.

*Aşura günü ilə əlaqədar keçirilən mərasimdəki çıxışından
Təzəpir məscidi, 9 iyun 1995-ci il*

Biz ümumbəşəri dəyərləri, yəni tarixin sınaqlarından keçmiş və yüksək mədəniyyəti, mənəviyyəti əks etdirən ümumbəşəri dəyərləri öz xalqımıza aşılmalıyıq, xalqımızı həmin ümumbəşəri dəyərlər əsasında tərbiyələndirməliyik. Ancaq öz milli-mənəvi dəyərlərimizdən də ayrılmamalıyıq. Biz bu prosesdə əxlaqsızlığın inkişaf etməsinə, yayılmasına, mənəviyyətsizliyin yayılmasına yol vermə bilmərik.

*Ramazan bayramı münasibətilə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri
Şeyxülislam Hacı Allahşükür Paşazadə ilə görüşdəki çıxışından
Prezident sarayı, 30 yanvar 1998-ci il*

Biz demokratik, dünyəvi, sivilizasiyalı dövlət quraraq, bütün bəşəri dəyərlərdən istifadə edərək, ümumbəşəri dəyərlərin xalqımız üçün və milli mentalitetimiz, mənəviyyatımız üçün uyğun cəhətlərini götürüb tətbiq edərək heç vaxt dinimizdən, dini adət-ənənələrimizdən ayrıla bilmərik və imtina da edə bilmərik.

*Qurban bayramı münasibətilə Mirmövsüm ağa
ziyarətgahında keçirilən görüşdə nitqindən
8 aprel 1998-ci il*

Şübhəsiz ki, biz Azərbaycanda dünyəvi dövlət qururuq. Biz ölkəmizi, vətəndaşlarımızı cürbəcür fanatizm əhval-ruhiyyəsinə qapılmağa heç vaxt dəvət etmirik və buna imkan da verməyəcəyik. Bizdə dinə, mənəvi dəyərlərimizə, eyni zamanda ümumi, bəşəri dəyərlərə hörmət var.

*Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda və
Qafqaz Müsəlmanları Qurultayındakı nitqindən
30 sentyabr 1998-ci il*

Demokratiya yüksək mənəviyyat deməkdir. Bu yüksək mənəviyyatı, yüksək mədəniyyəti hər bir Azərbaycan vətəndaşında yaratmaq üçün, gənc nəsli bu əsaslarda tərbiyələndirmək üçün və böyütmək üçün İslam dininin mənəvi dəyərləri çox gərəklidir.

*Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda və
Qafqaz Müsəlmanları Qurultayındakı nitqindən
30 sentyabr 1998-ci il*

Din ilə dövlət arasında sıx əməkdaşlıq var və hesab edirik ki, Azərbaycanda İslam dini özünün gözəl mənəvi dəyərlərini Azərbaycan vətəndaşlarına aşılaraq, Azərbaycan vətəndaşlarını İslam dininin bu gözəl mənəvi dəyərləri əsasında tərbiyələndirərək Azərbaycan cəmiyyətini mənəviyyatca daha da yüksəldəcək və insanlar bu demokratiyanı, bütün azadlıqları doğru-düzgün başa düşəcək, onlardan səmərəli istifadə edəcəklər.

*Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda və
Qafqaz Müsəlmanları Qurultayındakı nitqindən
30 sentyabr 1998-ci il*

Qafqazda dini-mənəvi dəyərlərdən geniş istifadə olunması Qafqazda, hər bir ölkədə inkişafı təmin edəcək, ictimai-siyasi sabitliyin yaranmasına kömək edəcək, sülhün, əmin-amanlığın yaranmasına kömək edəcəkdir. Bizim hamımızın, Qafqazda yaşayan insanların ən ali məqsədi Qafqazda sülhün, əmin-amanlığın təmin olunmasıdır.

*Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda və
Qafqaz Müsəlmanları Qurultayındakı nitqindən
30 sentyabr 1998-ci il*

Azərbaycan Qafqazda və Qafqaz ətrafında, Mərkəzi Asiyada yerləşən, İslam dininə mənsub olan xalqlar içərisində öz mədəniyyətini ümumbəşəri dəyərlərlə, Avropa mənəvi dəyərləri, Avropa mədəniyyəti ilə zənginləşdirmiş ən qabaqcıl ölkədir.

*“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda beynəlxalq
simpoziumunun açılış mərasimindəki nitqindən
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası,
9 dekabr 1998-ci il*

Biz heç vaxt yalnız milli, dini dəyərlərə qapılıraq, onun çərçivəsindən kənara çıxmayan, yaxud ondan kənarda heç bir şeyi görməyən insanları, alimləri xalqın inkişafına xeyir verən adam hesab etmirik. Ancaq milli xüsusiyyətlərini qoruyub saxlayan, milli-mənəvi dəyərlərinə sadıq olan, milli-mənəvi dəyərlərini yüksək qiymətləndirən, onlarla fəxr edən, eyni zamanda ümumbəşəri dəyərlərin xalqımız üçün faydalı hissələrini götürüb Azərbaycan ictimai, elmi, mədəni fikrini inkişaf etdirən şəxsiyyətlər Azərbaycanın mədəniyyətini, elmini bax, bu səviyyəyə gətirən insanlardır.

*“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda beynəlxalq simpoziumunun açılış mərasimindəki nitqindən
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası,
9 dekabr 1998-ci il*

Biz İslam mədəniyyətinin Azərbaycan xalqı üçün əvəzsiz olduğunu qeyd edərək, eyni zamanda dini, yaxud milli məhdudiyət yaradan fikirləri, meyilləri və ya təklifləri qəbul etmirik. Millilik, İslamilik, ümumbəşəri dəyərlərin sintezi ilə xalqı inkişaf etdirə bilər.

*“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda beynəlxalq simpoziumunun açılış mərasimindəki nitqindən
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası,
9 dekabr 1998-ci il*

Əgər biz, ümumiyyətlə, islamşünaslıqla dərindən məşğul olmaq istəyiriksə və İslam sivilizasiyasının bəşər mədəniyyətinə verdiyi töhfələri dünyaya daha da nümayiş etdirmək istəyiriksə və İslamın müasir həyatda rolunu daha düzgün müəyyən etmək istəyiriksə, dünyanın hər bir bölgəsinin xüsusiyyətini nəzərə almalıyıq.

*“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda beynəlxalq simpoziumun iştirakçılarının böyük bir qrupu ilə görüşdəki çıxışından
Prezident sarayı, 11 dekabr 1998-ci il*

Azərbaycanda müsəlman məscidləri ilə yanaşı, pravoslav xristian kilsələri də, yəhudi sinaqoqları da var. İnsanlar hərə öz iradəsi ilə öz mənəviyyatını istədiyi kimi ifadə edir. Hesab edirəm ki, bu, Azərbaycanın Qafqazda və xüsusən Cənubi Qafqazda üstünlüyüdür. Mən hesab edirəm ki, bütün bunlara görə Azərbaycan Qafqazda İslam sivilizasiyası problemi ilə əlaqədar elmi tədqiqatlar, araşdırmalar mərkəzinə çevrilə bilər.

*“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda beynəlxalq simpoziumun iştirakçılarının böyük bir qrupu ilə görüşdəki çıxışından
Prezident sarayı, 11 dekabr 1998-ci il*

Biz Azərbaycanda hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quraraq, öz milli-mənəvi, dini dəyərlərimizlə birləşdirərək Azərbaycanı inkişaf etdirdik.

*“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda beynəlxalq simpoziumun iştirakçılarının böyük bir qrupu ilə görüşdəki çıxışından
Prezident sarayı, 11 dekabr 1998-ci il*

Demokratikləşdirmə və demokratik dövlət quruculuğu, demokratik cəmiyyətin formalaşdırılması hər şeydən öncə şəxsiyyət azadlığını, insan azadlığını, söz azadlığını, mətbuat azadlığını, bir sözlə, bütün insan azadlıqlarını, dini etiqad azadlığını, vicdan azadlığını nəzərdə tutur. İnsan azaddır. Hansı Allaha sitayiş etmək istəyirsə, qoy ona da sitayiş etsin. İnsanı bir dindən başqa bir dinə keçməyə məcbur etmək olmaz. Əgər insan özü daxilən bunu istəyirsə, onda bunu heç kim ona qadağan edə bilməz.

*Azərbaycandakı dini konfessiyaların başçıları ilə
görüşdəki söhbətindən
Prezident sarayı, 16 noyabr 1999-cu il*

DİNİMİZ

“Bismillahir-rəhmanir-rəhim!

Müqəddəs Mədinə şəhərini, İslamın müqəddəs abidələrini, Həzrət Məhəmməd peyğəmbərin məqbərəsini, məscidini ziyarət etdiyim üçün bir müsəlman kimi özümü xoşbəxt hesab edirəm.

Allaha şükür olsun ki, uzun illər qəlbimdə yaşayan arzuma, niyyətimə nail oldum. Bu tarixi hadisə qəlbimdə böyük həyəcan və rahatlıq hissi yaratdı. Bir daha islam mənbəyinin nə qədər ümumbəşəri, fəlsəfi, elmi əsaslara malik olduğunu dərk etdim. Böyük Allahın böyüklüyünü dərk etdim.

İslamın dünyada yayılması üçün, İslam abidələrinin bütün ziyarət edənlərdən ötrü paklıq şəraitində olması üçün Həzrət Məhəmməd peyğəmbərin məqbərəsinin ətrafında yaradılmış məscid kompleksləri məni heyran etdi. Xüsusən son illərdə görülən işlər, yaradılmış möhtəşəm, əzəmətli məscid

binaları böyük heyrət və ehtiram hissi doğurur. İki müqəddəs şəhərin xadimi cənab Fəhd ibn Əbdül Əziz əl-Səudun gördüyü işlər əvəzsizdir, böyük minnətdarlıq hissi doğurur. Bu müqəddəs şəhəri yaşadanlara, əsrlərdən-əslərə abadlaşdıranlara, xüsusən əziz dostum, qardaşım, iki müqəddəs şəhərin xadiminə hörmət və ehtiramımı bildirirəm.

Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
12 iyul 1994-cü il”

***Mədinə şəhərindəki Peyğəmbər məscidinin Şərəf kitabına
yazılmış ürək sözləri***

Ulu peyğəmbər Məhəmməd əleyhissəlamın yaydığı İslam dini və onun bütün müsəlman aləminə qoyduğu yadigar – Qurani-Kərim əsrlər boyudur ki, müsəlman dininə məxsus insanların həyatında çox böyük rol oynayır. Onların həyatı, yaşayışı, bu günə və gələcəyə, bu dünyada, o dünyada xoşbəxt olması üçün zəmin yaratdı.

***Peyğəmbər əleyhissəlamın Mövludu günü
münasibətilə Təzəpir məscidindəki çıxışından***
5 sentyabr 1993-cü il

Bizim dinimiz mütərəqqi dindir. Əsrlər boyu İslam dini özünün mütərəqqi olduğunu və eyni zamanda İslam dininə itaət edən adamların hamısının özünün nə qədər tərəqqipərvər və nə qədər dünyəvi əhəmiyyətli olduğunu sübut edir, müsəlmanlara daimi xoşbəxtlik bəxş edir. Bizim dinimiz müsəlmanları həyatlarında rast gəldiyi çətinliklərdən xilas etməyə, düşmənlərə qarşı mübarizədə qalib gəlməyə və özlərini, öz ölkələrini, öz dinini, öz məmləkətini qoruyub saxlamağa həmişə yardım etmişdir. Heç şübhə yoxdur ki, İslam dini indiyənə qədər olan tarixində dünyaya nümayiş etdirdiyi əzəmətini, qüdrətini bundan sonra daha da gücləndirəcək və bütün İslam dininə itaət edən adamların hamısını xoşbəxtliyə, səadətə gətirib çıxaracaqdır.

*Peyğəmbər əleyhissəlamın Mövludu günü münasibətilə
Təzəpir məscidindəki çıxışından
5 sentyabr 1993-cü il*

İslam Azərbaycan xalqının, bütün İslam aləminə mənsub olan insanların, məxluqun ən yüksək mənəviyyat mənbəyidir.

*Peyğəmbər əleyhissəlamın Mövludu günü
münasibətilə Təzəpir məscidindəki çıxışından
5 sentyabr 1993-cü il*

İslam dini bizi heç vaxt işğalçılığa, qəsbkarlığa sövq etməmişdir. Biz sülhsevər millətik. Bizim dinimiz də insanlara dostluq, qardaşlıq, sülh, barışıq yolu göstərmişdir. Biz həmişə bu yolla getmişik. Və müharibənin səbəbkarları nə Azərbaycan xalqıdır, nə İslam dinidir.

*Peyğəmbər əleyhissəlamın Mövludu günü
münasibətilə Təzəpir məscidindəki çıxışından
5 sentyabr 1993-cü il*

Bizim bu ədalətli mübarizəmizdə, torpaqlarımızın müdafiəsində Allah bizə həmişə yardımçı olacaqdır. Ulu peyğəmbərimiz Məhəmməd əleyhissəlamın qoyduğu yol, Qurani-Kərimin göstərişləri bizi qələbəyə aparacaq, xalqımızı birləşdirəcək və biz düşmənləri məğlub edəcəyik.

*Peyğəmbər əleyhissəlamın Mövludu günü
münasibətilə Təzəpir məscidindəki çıxışından
5 sentyabr 1993-cü il*

Biz öz İslam dinimizi qoruyub saxlayaraq, bizim dinimizə, əxlaqımıza, mənəviyyatımıza təcavüzlərin qarşısını alaraq heç bir başqa millətə, heç bir başqa dinə təcavüz etməyəcəyik. Hər bir millətə mənsub olan insana, hər dinə hörmətlə yanaşmışıq və yanaşacağıq. Bu, Allahın əmridir, bu bizim Ulu peyğəmbərimiz Məhəmməd əleyhissəlamın bizə tövsiyəsidir.

*Peyğəmbər əleyhissəlamın Mövludu günü
münasibətilə Təzəpir məscidindəki çıxışından*

5 sentyabr 1993-cü il

Azərbaycan xalqının bu ağır dövrdə birləşməsi İslam dininin böyük mənəvi dəyərlərinə söykənir və ümidvaram ki, bizim dindarlarımız, bizim din aləmində fəaliyyət göstərən şəxslərimiz Azərbaycanın bütün vətəndaşları İslamın buyurduğu yolla gedərək Vətəni qorumaq əzmi, qəhrəmanlıq əzmi, vətənpərvərlik əzmi tərbiyə etməlidirlər. Bizim dindarlarımız, məscidlərimiz, bizim din xadimlərimiz gərək Azərbaycan ordusunun möhkəmlənməsinə, müdafiə qüdrətinin artmasına kömək etsinlər.

*Peyğəmbər əleyhissəlamın Mövludu günü
münasibətilə Təzəpir məscidindəki çıxışından*

5 sentyabr 1993-cü il

Ulu babalardan, Həzrət Məhəmməd peyğəmbərdən qalmış, müqəddəs kitabımız Qurani-Kərim tərəfindən tövsiyə olunmuş Qurban bayramını bu gün azad və sərbəst şəraitdə qeyd edirik və beləliklə, Azərbaycan xalqının həm müstəqilliyini, həm milli azadlığını, həm də öz tarixi ənənələrinə sadıq olduğunu bütün dünyaya bir daha nümayiş etdiririk.

*Qurban bayramı münasibətilə Zağulbadakı pansionatda müvəqqəti məşkunlaşmış məcburi köçkünlərlə görüşdəki çıxışından
21 may 1994-cü il*

İnsanların mənəvi sərvətlərinin hamısından dinin fərqi ondadır ki, o, dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq həmişə insanları dostluğa, həmrəyliyə, birliyə dəvət etmişdir.

*İstanbulda "Sülh və səbr" beynəlxalq dini konfrans
nümayəndələri qarşısındakı çıxışından
10 fevral 1994-cü il*

Müqəddəs İslam abidələrini ziyarət edərkən dinimizin elmi, fəlsəfi dərinliyini hiss edirsən və bu dini yaradanlara, əsrlər boyu belə abidələr yaradıb bugünkü nəsillərə çatdıranlara səcdə edirsən. Çox əzəmətlidir, hər bir müsəlmanda, o cümlədən məndə də böyük iftixar hissi oyadır.

*Mədinə şəhərində Peyğəmbər məscidi ilə tanışlıqdan
sonra jurnalistlərlə görüşdəki bəyanatından
12 iyul 1994-cü il*

Məkkə, Kəbə, Mədinə, Həzrət Məhəmməd peyğəmbərin qəbri və məscidi hər bir müsəlman üçün olduqca əziz və müqəddəsdir. Bu müqəddəs yerlərdə Azərbaycanın bu günü və gələcəyi haqqında arzuları bəyan etmək, indiki ağır dövrdə Allahdan xalqımıza rəhm və kömək diləmək mənim üçün böyük şərəf idi.

*Məkkə və Mədinə şəhərlərinə ziyarətdən sonra Bakıda Təzəpir
məscidində din xadimləri ilə görüşdəki çıxışından
29 iyul 1994-cü il*

İslam dini əsrlər boyu bizim mənəviyyatımızın əsasını təşkil etmiş, müsəlmanların dünyada layiqli yer tutmasını təmin etmişdir. Qurani-Kərimin bütün kəlamları bu gün Azərbaycanda Allahın yolu ilə getməyimiz üçün məşəldir. Biz bu yolla gedirik və bundan sonra da gedəcəyik.

*Mövlud bayramı münasibətilə Bakıda Təzəpir məscidindəki çıxışından
26 avqust 1994-cü il*

İslam dini həmişə insanları saflığa, təmizliyə, ülvi mənəviyyata dəvət etmişdir. Qurani-Kərim insanları düzlük, mənəvi paklıq ruhunda tərbiyə edir.

*Mövlud bayramı münasibətilə Bakıda Təzəpir məscidindəki çıxışından
26 avqust 1994-cü il*

Dindarlardan, ruhanilərdən, dini təşkilatlardan, məscidlərdən rica edirəm ki, ordumuzun möhkəmləndirilməsi, burada yüksək mənəviyyətli əsgər və zabitlərin xidmət etməsi üçün əlinizdən gələni əsirgəməyin. Çünki mənəviyyətimizin əsasını milli ənənələrimiz, İslam dini təşkil edir. Ona görə də siz gənclərə nə qədər saflıq, təmizlik, Vətənə sədaqət kimi keyfiyyətlər aşılarsanız, onları bu ruhda tərbiyə etməyə çalışsanız, ordumuz bir o qədər möhkəm, qüdrətli, Azərbaycanın müstəqilliyini həmişə müdafiə etməyə qadir olacaqdır.

*Mövlud bayramı münasibətilə Bakıda Təzəpir məscidindəki çıxışından
26 avqust 1994-cü il*

Müqəddəs Quranımızdan və İslam dininin tələblərindən hər bir şəxs, hər bir müsəlman bəhrələnəcək, cəmiyyətdə layiqli yer tutacaq, Vətəninə, xalqına, insanlara gərəkli xidmət edəcək və şübhəsiz ki, arzularının hamısına çatacaqdır.

*Zəvvarların Həcc ziyarətindən qayıtması münasibətilə
keçirilən mərasimdəki nitqindən
20 may 1995-ci il*

Din xadimlərimiz, Həccə getmiş adamlarımız gərək xalqımızı, xüsusən gənclərimizi Vətənə sədaqət, vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etsinlər, onları Vətəni qorumaq üçün hazırlasınlar.

*Zəvvarların Həcc ziyarətindən qayıtması münasibətilə
keçirilən mərasimdəki nitqindən
20 may 1995-ci il*

Biz düz yolla, haqq yolu ilə, Allah yolu ilə, Quran yolu ilə, demokratiya yolu ilə, həqiqət yolu ilə, müstəqillik yolu ilə gedirik. Biz istəyirik ki, Azərbaycanda haqq-ədalət olsun, Azərbaycan müstəqil yaşaya bilsin, xalqımız milli azadlığını həmişə qoruyub saxlaya bilsin.

*Zəvvarların Həcc ziyarətindən qayıtması münasibətilə
keçirilən mərasimdəki nitqindən
20 may 1995-ci il*

Vətən, torpaq yolunda şəhid olan hər bir Azərbaycan vətəndaşı, müsəlman əbədiyyətə qovuşur, necə ki, bizim müqəddəs imamlarımız əbədiyyətə qovuşublar. Ona görə də biz bu tarixi günü (Aşura günü) qeyd edərkən, eyni zamanda şəhidlərin müqəddəsliyini qeyd edirik və onlara dua oxuyuruq.

*Aşura günü ilə əlaqədar keçirilən mərasimdəki çıxışından
Təzəpir məscidi, 9 iyun 1995-ci il*

Həzrət Məhəmməd peyğəmbərin Mövlud günü bizim böyük bayramımızdır. Çünki biz müsəlmanlar həyatımızın başlanğıcını Allah tərəfindən göndərilmiş Məhəmməd peyğəmbərin və onun yaratdığı Qurani-Şərifin əsasında görürük.

*Mövlud günü münasibəti ilə dindarlarla görüşdəki çıxışından
Təzəpir məscidi, 18 avqust 1995-ci il*

Xalqımızın, müsəlmanların Allahın göstərişi ilə Məhəmməd peyğəmbərin, Qurani-Şərifin qoyduğu yolla getdiyi illər, əsrlər biz müsəlmanları daim yaşadıb, çətinliklərdən çıxarıb, xoşbəxt günlərə gətirib, bizə xoşbəxtlik, səadət bəxş edibdir.

*Mövlud günü münasibəti ilə dindarlarla görüşdəki çıxışından
Təzəpir məscidi, 18 avqust 1995-ci il*

Mövlud günü səadət, xoşbəxtlik, mənəviyyat bayramıdır. Biz bu bayramı böyük iftixar hissi ilə qeyd edirik. Ona görə ki, bizim müqəddəs Qurani-Şərif kimi kitabımız var. Ona görə ki, biz müsəlmanlar Allahın qoyduğu yol ilə, Həzrət Məhəmməd peyğəmbərin qoyduğu yol ilə gedərək nailiyyətlərdən nailiyyətlərə çatmışıq.

*Mövlud günü münasibəti ilə dindarlarla görüşdəki çıxışından
Təzəpir məscidi, 18 avqust 1995-ci il*

Bura Azərbaycan müsəlmanlarının məscididir. Bu, Allah evidir, müqəddəs evdir. Məscidə gəlmək, Allaha itaət etmək, Allahın əmrlərini yerinə yetirmək hər bir insanın, müsəlmanın borcudur. Mən çox məmnunam ki, Gürcüstan torpağında, Tbilisi şəhərində azərbaycanlıların belə bir ibadət yeri var, özlərinin məscidi var. Bu məsciddə hər bir azərbaycanlı, hər bir müsəlman gəlib Allaha ibadət edir, dua edir, öz müsəlmanlıq borcunu yerinə yetirir. Bu, böyük nemətdir.

*Tbilisi Cümə məscidində mömin soydaşlarımızla görüşdəki çıxışından
Tbilisi şəhəri, 9 mart 1996-cı il*

Biz müsəlmanlar Allah-təalanın buyurduğu, peyğəmbər Məhəmməd əleyhissəlamın bizə göstərdiyi yolla, müqəddəs kitabımız Qurani-Şərifin verdiyi tövsiyələr yolu ilə əsrlər boyu getmişik, bu gün də bu yolla gedirik. Bu yol sülh yoludur, bu yol mehribanlıq, dostluq, əmin-amanlıq yoludur. Bu yol insanlara səadət gətirən yoldur.

*Məhəmməd salavatullahə peyğəmbərlik verilən gün münasibətilə
keçirilən mərasimdəki nitqindən
Təzəpir məscidi, 9 dekabr 1996-cı il*

Qurani-Şərifin bizə verdiyi tövsiyələr, dərs, göstərdiyi yollar insanları paklığa, düzlüyə, doğruluğa, sədaqətə, qəhrəmanlığa, cəsarətə, cəsurluğa dəvət edən tələblərdir, tövsiyələrdir. Müsəlmanlar öz müqəddəs dininə sadıq olaraq əzab-əziyyətlər çəkmiş, ancaq böyük xoşbəxtliklərə də çıxmış və öz dininin, məsləkinin hər bir insan nə qədər böyük bir nemət olduğunu daim hiss etmişlər və bundan bəhrələnmişlər.

*Məhəmməd salavatullahə peyğəmbərlik verilən gün münasibətilə keçirilən mərasimdəki nitqindən
Təzəpir məscidi, 9 dekabr 1996-cı il*

Müstəqil Azərbaycan Respublikasında, ölkəmizdə dinimiz – İslam dini xalqımızı sıx birləşdirir, həmrəy edir, dövlətimizin möhkəmlənməsinə, yüksəlməsinə çalışır və düşdüyü bu ağır bələlərdən, əzab-əziyyətdən qurtarmaqda xalqımıza kömək edir.

*Məhəmməd salavatullahə peyğəmbərlik verilən gün münasibətilə keçirilən mərasimdəki nitqindən
Təzəpir məscidi, 9 dekabr 1996-cı il*

Xalqımız əsrlər boyu çox böyük sınaqlarla üzləşərək, şərəfli yol keçibdir. Ancaq tarix boyu qurbanlar da veribdir. Verdiyimiz o qurbanlar da bizim dinimizə, məsləkimizə, mənəviyyatımıza olan sadıqlığımızın təzahürüdür, nümunəsidir.

*Məhəmməd salavatullahə peyğəmbərlik verilən gün münasibətilə keçirilən mərasimdəki nitqindən
Təzəpir məscidi, 9 dekabr 1996-cı il*

İslam həmişə insanları sülhə, barışığa dəvət edibdir. Biz dinimizin bütün qanunlarına sadıq. Amma eyni zamanda, İslam dini heç vaxt başqa dinlərə düşmənçilik göstərməmiş və göstərmir. Ona görə də biz bu milli, mənəvi dəyərlərimizə əsaslanaraq məsələlərin sülh yolu ilə həll edilməsinə çalışırıq.

*Məhəmməd salavatullahə peyğəmbərlik verilən gün münasibətilə keçirilən mərasimdəki nitqindən
Təzəpir məscidi, 9 dekabr 1996-cı il*

Həzrət Məhəmməd peyğəmbərin yaratdığı Qurani-Şərif, Qurani-Kərim neçə əsrlərdir ki, dünya müsəlmanlarının həyat yolunu müəyyən edib, onları yaşadıb, onların bəşəriyyətdə özünəməxsus yer tutmalarını təmin edibdir.

*Mövlud günü və Bibiheybət məscidinin bərpasına
başlanması mərasimindəki çıxışından*

23 iyul 1997-ci il

Biz fəxr edə bilərik ki, İslam dini kimi yüksək mənəvi-əxlaqi dəyərlərə mənsub olan dinimiz var, müsəlmanları yaşamaq, yaratmaq, mübarizə aparmaq, öz həyatını qurmaq, azadlığını təmin etmək, torpağını qorumaq yolları ilə məhz İslam dini aparıbdır, onun qanunları, tövsiyələri, Qurani-Şərifin ayələri, surələri, kəlamları aparıbdır.

*Mövlud günü və Bibiheybət məscidinin bərpasına
başlanması mərasimindəki çıxışından*

23 iyul 1997-ci il

Son illər Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsində, qorunub saxlanması, Azərbaycanın başına gələn bəlaların aradan götürülməsində, işğal olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsi üçün apardığımız işlərdə, bütün başqa işlərdə bizim milli-mənəvi dəyərlərimiz – Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərləri, Azərbaycan xalqının mənsub olduğu İslam dininin mənəvi dəyərləri bizim üçün həmişə dayaq, ilham mənbəyi olmuş, bizə həmişə güc vermişdir.

*Mövlud günü və Bibiheybət məscidinin bərpasına
başlanması mərasimindəki çıxışından
23 iyul 1997-ci il*

Qurban bayramı sadəcə şənlənmək, yaxud da qurban kəsmək, bir-birini təbrik etmək günü deyildir. Bu gün insan yenidən bütün həyatını düşünür, yenidən mənəviyyata qayıdır, mənəvi dəyərlərin qiymətini yenidən dərk edir və insan daha da saflaşır, paklaşır.

*Qurban bayramı münasibətilə Mirmövsüm ağanın ziyarətgahında
keçirilən görüşdəki nitqindən
8 aprel 1998-ci il*

Dinimizin bizə tövsiyə etdiyi və qoyduğu bütün adət-ənənələrdən səmərəli surətdə, həyatımızı daha da inkişaf etdirmək üçün istifadə etməliyik.

*Qurban bayramı münasibətilə Mirmövsüm ağanın ziyarətghında
keçirilən görüşdəki nitqindən
8 aprel 1998-ci il*

Müsəlmanlar, azərbaycanlılar 700 il Bibiheybət məscidində, bu müqəddəs yerdə Allaha dua ediblər, mənəvi arzularını yerinə yetiriblər, öz dininə, əxlaqına, mənəviyyatına sadıq olduqlarını nümayiş etdiriblər. İslam dini insanlarda ən yüksək keyfiyyətləri tərbiyə etməyə, formalaşdırmağa çalışıbdır.

*Bibiheybət məscid-ziyarətgah kompleksinin
açılışı mərasimindəki nitqindən
12 iyul 1998-ci il*

İslam dininin dəyərləri ən yüksək mahiyyətə malik olan mənəvi dəyərlərdir. Bu dəyərləri yaşatmaq, insanları bu uca, ülvi, yüksək mənəvi dəyərlər səviyyəsində tərbiyə etmək Allahın buyruğudur, Məhəmməd peyğəmbərin qoyduğu yoldur. Mən böyük iftixar hissi ilə deyirəm ki, Azərbaycan xalqı bütün çətinliklərdən, bələlərdən, məhrumiyyətlərdən, zillətlərdən keçərək öz dininə, mənəvi dəyərlərinə daim sadıq olmuşdur və heç bir hakimiyyət, hökmdar bunların məhv edilməsinə nail ola bilməmişdir.

*Bibiheybət məscid-ziyarətgah kompleksinin
açılışı mərasimindəki nitqindən
12 iyul 1998-ci il*

Məlumdur ki, bütün dinlər dünyada yüksək mənəviyyəti təbliğ edirlər. O da məlumdur ki, bəşər tarixində insanlar öz şüurunu, adət-ənənələrini və cəmiyyətlərdə yaranan qanun-qaydaları əsasən dini dəyərlərdən, dinin insanlara bəxş etdiyi keyfiyyətlərdən götürüblər.

*Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda və
Qafqaz Müsəlmanları Qurultayındakı nitqindən
30 sentyabr 1998-ci il*

İslam dini yüksək mənəvi dəyərlərə malik olan bir dindir. İslam dininin bəşər mədəniyyətinə, bəşər sivilizasiyasına verdiyi töhfələr və xüsusən mənəvi dəyərlər əvəzsizdir, misilsizdir. Biz müsəlmanlar fəxr edirik ki, mənsub olduğumuz İslam dini dünyanın böyük bir hissəsini əhatə edir və bəşər tarixi boyu insanların mənəvi cəhətdən yüksəlməsinə və dünyada inkişafa, sülhün, əmin-amanlığın yaranmasına həmişə xidmət etmişdir.

*Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda və
Qafqaz Müsəlmanları Qurultayındakı nitqindən
30 sentyabr 1998-ci il*

Dini-mənəvi dəyərlər bizi geriyə çəkməməlidir, irəli aparmalıdır və mütləq belə olmalıdır. Çünki İslam dininin mənəvi dəyərləri insanları həmişə inkişafa aparmışdır, insanlara həmişə qarşıdakı uzaq və işıqlı yolu göstərmişdir və insanları daha da irəli getməyə, daha da savadlanmağa, mədəniyyətə daha da qovuşmağa, müasir həyatın bütün vasitələrindən öz həyatını, öz millətinin həyatını, xalqının həyatını daha da yaxşılaşdırmaq üçün, maddi və mənəvi vəziyyətini yaxşılaşdırmaq üçün daha da səmərəli istifadə etməyə yönəldilmişdir.

*Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda və
Qafqaz Müsəlmanları Qurultayındakı nitqindən
30 sentyabr 1998-ci il*

Azərbaycan xalqı öz doğma İslam dinindən heç vaxt ayrı düşməmişdir. Bizim dinimiz – İslam dinimiz qəlbimizdə yaşamışdır, insanlar onu yaşatmışlar və Azərbaycan kommunist ideologiyasından, sovet hakimiyyətindən xilas olandan sonra qısa bir zamanda insanlar öz qəlblərində yaşatdıqları bu hissiyyatları, dinə olan münasibəti dərhal bir fəvvarə, fontan kimi aşkar etdilər və din yenidən bizim cəmiyyətimizdə öz yerini tutdu.

Mingəçevirdə məscid kompleksinin açılışı mərasimindəki nitqindən

8 oktyabr 1998-ci il

İslam dini indi Azərbaycanda bütün insanlar tərəfindən hər kəsin öz istədiyi kimi, vicdan azadlığından istifadə edərək yayılır və istifadə edilir. Dindarlar, Azərbaycanın xeyirxah insanları Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində məscidlər tikirlər, insanların, vətəndaşların öz dini etiqadlarını həyata keçirməsi üçün, öz arzularını yerinə yetirməsi üçün məscidlərdə onlara lazımı şərait yaradırlar.

Mingəçevirdə məscid kompleksinin açılışı mərasimindəki nitqindən

8 oktyabr 1998-ci il

Din həmişə bizim mənəvi dəyərlərimizin qoruyucusu olubdur, mənəvi dəyərlərimizi yaşadan olubdur. Mənəvi dəyərlərimizin əksəriyyəti keçmişdə İslam dininin dəyərləri əsasında, müqəddəs kitabımız Qurani-Şərifin ayələri əsasında, surələri əsasında yaranıbdir.

*Mingəçevirdə məscid kompleksinin açılış mərasimindəki nitqindən
8 oktyabr 1998-ci il*

Dinimizə yenidən qayıtmaq, yenidən müqəddəs kitabımızın, Həzrəti Məhəmməd peyğəmbərin qoyduğu yolla getmək və Qurani-Şərifin tələblərinə riayət etmək, şübhəsiz, insanları həmişə saflığa, təmizliyə, saf mənəviyyətə aparır, düz yola, doğru yola aparır.

*Mingəçevirdə məscid kompleksinin açılış mərasimindəki nitqindən
8 oktyabr 1998-ci il*

Qafqazda İslamın yayılması və inkişaf etməsi Azərbaycandan başlayır. İslam Qafqaz xalqlarına səadət, xoşbəxtlik gətiribdir, inkişaf, İslami dəyərlər gətiribdir. Bu dəyərlər – müqəddəs kitabımız Qurani-Kərimdən gələn İslami dəyərlər Qafqaz xalqlarının milli-mənəvi dəyərlərinin əsasını təşkil edibdir.

“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda beynəlxalq simpoziumdakı nitqindən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası, 9 dekabr 1998-ci il

İslamın dini-mənəvi dəyərləri Qafqaz xalqlarının qədimdən yaranmış və inkişaf etmiş mənəvi dəyərləri ilə birlikdə xalqların yüksək milli-mənəvi dəyərlərini təşkil ediblər.

“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda beynəlxalq simpoziumdakı nitqindən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası, 9 dekabr 1998-ci il

Azərbaycanın İslam mədəniyyəti, İslam dini ilə bağlı olan dahi insanları – Nizami, Füzuli, Nəsimi, Tusi, Qətran Təbrizi və bir çox digər böyük şəxsiyyətləri dünya sivilizasiyasına böyük töhfələr vermiş və İslam mədəniyyətini zənginləşdirmişlər. Biz bunlarla fəxr edirik.

*“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda
beynəlxalq simpoziumdakı nitqindən
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası,
9 dekabr 1998-ci il*

Biz azərbaycanlılar İslam dini ilə fəxr edərək, eyni zamanda heç vaxt başqa dinlərə qarşı mənfi münasibət göstərməmişik, düşmənçilik etməmişik, ədavət aparmamışıq və heç bir başqa xalqı da öz dinimizə itaət etməyə məcbur etməmişik.

*“İslam Sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda
beynəlxalq simpoziumdakı nitqindən
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası,
9 dekabr 1998-ci il*

Başqa dinlərə dözümlülük, başqa dinlərlə yanaşı və qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşamaq İslam dəyərlərinin xüsusiyyətidir. Bu, tarix boyu Azərbaycanda da, Qafqazda da öz əksini tapıbdir.

*“İslam Sivilizasiyasi Qafqazda” mövzusunda
beynəlxalq simpoziumdakı nitqindən
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası,
9 dekabr 1998-ci il*

Qurban bayramı dostluq bayramı, məhəbbət, birlik, mehribanlıq bayramıdır. Bu gün kəsilən qurbanlarla hər bir şəxs, hər bir xalq, millət arzularının, niyyətlərinin yerinə yetməsi üçün Allahdan rəhm, kömək istəyirlər.

*Bakının Bibiheybət ziyarətində
Qurban bayramı mərasimindəki çıxışından
28 mart 1999-cu il*

İslam memarlıq məktəbinin bəşəriyyətə bəxş etdiyi misilsiz sənət inciləri dinimizin humanist fəlsəfi dəyərlərinin parlaq ifadəsi, müsəlmanların daim qurub-yaratmaq eşqinin əyani maddi təcəssümüdür.

*“İslam memarlığı minilliklər ayrıcında”
beynəlxalq seminarının iştirakçılara müraciətindən
21 sentyabr 1999-cu il*

Mən imanımı heç vaxt itirməmişəm, mənsub olduğum millətin İslam dini ilə həmişə fəxr etmişəm. Şübhə etmirdim ki, vaxt gələcək, bizim ölkədə də insanlar tam azad olacaqlar, o cümlədən insanlara vicdan azadlığı veriləcək və onda onlar öz arzu və istəklərini daha da açıq bildirə biləcəklər.

*Naxçıvan şəhərində İran İslam Respublikasının “Bonyadə Mostezəfin”
Fondu tərəfindən tikilmiş “Həzrəti Zəhra (s)” məscidinin
açılışı mərasimindəki nitqindən
10 oktyabr 1999-cu il*

Şübhəsiz ki, hər bir xalqın içərisində, hər bir ölkədə quldurlar, terrorçular, cinayətkarlar, ekstremistlər var. Ancaq bunun xalqların dini kökləri, yaxud onların dini prinsipləri ilə heç bir əlaqəsi yoxdur.

*Azərbaycandakı dini konfessiyaların başçıları ilə görüşdəki söhbətindən
Prezident sarayı, 16 noyabr 1999-cu il*

Din nə deməkdir? Din – xalqların müxtəlif dövrlərdə qəbul etdikləri əsas yaşayış qaydaları və mənəviyyatının başlıca qaynaqlarıdır.

*Ümumrusiya “Rifah” İctimai-Siyasi Hərəkətinin
nümayəndə heyəti ilə görüşdəki söhbətindən
Prezident sarayı, 21 iyul 2000-ci il*

Xalqlarımız müxtəlif dinlərə mənsubdurlar və burada təəccüblü bir şey yoxdur. Çünki dünyada vahid din yoxdur, bir Allah var. Xalqlar müxtəlif dinlərə etiqad edirlər, amma bununla belə, dini mənsubiyyətdəki fərq bədxah münasibətləri, ədavət və düşmənçiliyi, yaxud xoşagəlməz daha nəyisə heç zaman şərtləndirmir.

Moskvanın və Bütün Rusiyanın Patriarxı

II Aleksii ilə görüşdəki söhbətindən

28 may 2001-ci il

Həmişə sülh, əmin-amanlıq, qardaşlıq kimi humanist prinsiplərin qarçısı olmuş İslam dini ona etiqad edən insanlarda yüksək mənəvi keyfiyyətlərin formalaşmasına xüsusi diqqət yetirmişdir. Bu baxımdan tam qətiyyətlə demək olar ki, öz cinayətkar əməllərini dini şuarlarla pərdələməyə çalışan bəzi terrorçu qrupların, ayrı-ayrı adamların fəaliyyətinin İslam dini ilə heç bir əlaqəsi yoxdur, onların əməlləri dinimizin humanist prinsiplərinə tamamilə ziddir.

“İslam və müasir dövrün aktual problemləri”

beynəlxalq elmi konfransının iştirakçalarına müraciətindən

Bakı şəhəri, 19 dekabr 2001-ci il

Çapa imzalanmışdır: 16.09.2018

Kağız formatı: 64x90 1/32

Tiraj: 5000

«Şərq-Qərb» ASC-nin mətbəəsində çap olunmuşdur.

AZ 1123, Bakı, Aşıq Ələsgər küçəsi, 17.

Tel.: (+99412) 370 68 03, 374 83 43

Faks: (+99412) 370 68 03, 370 18 49

www.eastwest.az

A2f314246